

Основні стани українського суспільства у XVI ст.

Буря анастасія 4 -м

Шляхта

- Вершину панівного стану — шляхти — посідали нащадки удільних князів Рюриковичів і Гедиміновичів. Вони становили замкнену групу, до якої не можна було увійти завдяки заможності чи найвищим державним посадам.

До панів належала заможна шляхта, яка не мала князівських титулів, але вирізнялася давністю походження, спадковим землеволодінням і певними привілеями.

До середньої і дрібної шляхти належали зем'яни й бояри. Це був залежний від князів і панів стан, представники якого здобували шляхетство і право на володіння землею, відбуваючи військову (боярську) службу зі своїми загонами кіннотників або особисто.

1528 р. було проведено
«попис земський»
(перепис шляхти)

Права і привілеї шляхти
були закріплені
прийняттям збірок
законів — Литовських
статутів. Перший
Литовський статут
1529 р.

Другий Литовський
статут 1566 р.

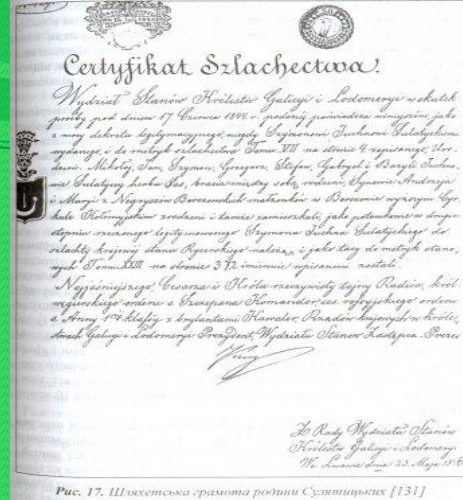
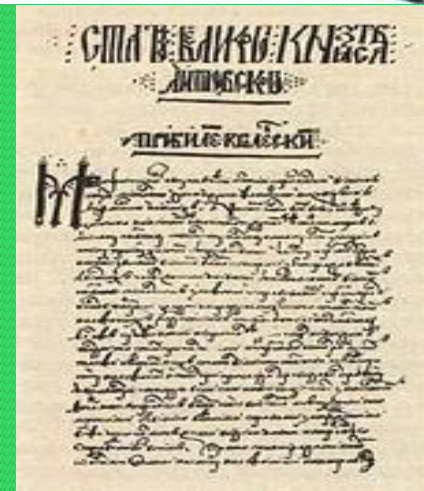

Рис. 17. Шляхетська грамота родини Сузяцьких [131]

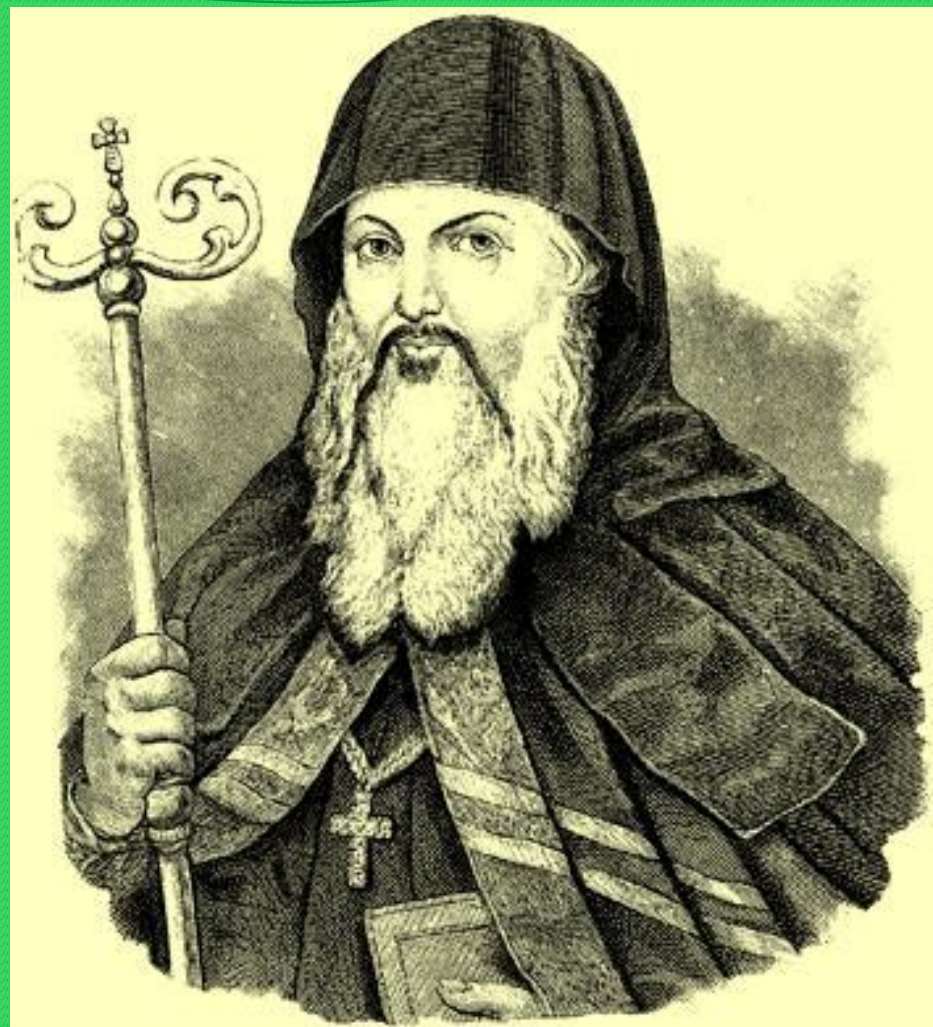

Духівництво

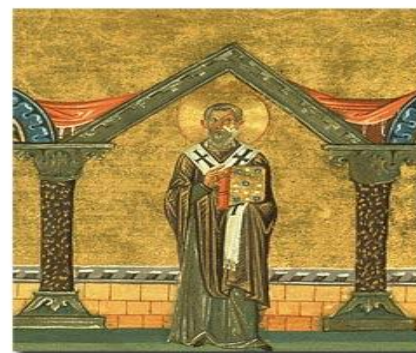
● Привілейованим станом українського суспільства було духівництво, що становило майже десяту частину всього населення.

Духівництво
не підлягало
світському
суду, у разі
потреби його
справи
розглядалися
у
спеціальному
суді єпископа.

Воно поділялося на вищих церковних ієрархів (митрополит, єпископи, архієпископи та ін.), які обіймали свої посади лише за дозволом великих князів литовських і польських королів, та нижче парафіяльне духівництво

● Становище
нижчого
духівництва було
залежним від
шляхти і
магнатів, на
землях яких
розташовувалися
їхні парафії.

Міщани

До напівпривілейованого стану належало міщанство, що мало привілеї на міське самоврядування, окремий становий суд, заняття ремеслами й торгівлею.

● Найзаможнішою частиною населення міст був патриціат, що складався з найбагатших купців, лихварів і ремісників

. До бюргерства або середньої за рівнем заможності частини міщанства належали цехові майстри і більшість купецтва.

Основою соціальної піраміди міського населення був плебс, який складався з дрібних ремісників і торговців.

Селяни

● Переважну більшість населення українських земель (близько 80 %) складало селянство, що було непривіле йованим

● За своїм правовим становищем воно поділялося на «непохожих» (або «отчичів») і «похожих» (або «вільних») селян. Правом безперешкодного переходу від одного землевласника до іншого користувалися лише останні.

*Sayans des villages: Glevakha, Kojoukovska, Bougaevka, Lmitovka, Zhimer, Kipolit, Vitatshew, Loukovska, et Bielohotodka, district de Kiev.
Крестьяне селеніяхъ Левахскаго, Кожувскаго, Бугаевскаго, Дмитровскаго, Зымерскаго, Трипольскаго, Витавескаго, Жуковскаго, Блатородскаго, Киевскаго уездъ.*

● За характером виконуваних повинностей селяни поділялися на три групи. Слуги були особисто вільними селянами, які за службу своєму володарю отримували землю і звільнялися від інших повинностей.

Більшість селянства становили данники. Це були вільні селяни, які сплачували державі данину (чинш) натурою або грошима.

● Тяглими селянами називали тих, які не мали власної землі й за користування землею відбували відробітком повинності на користь держави або землевласників зі своїм «тяглом» (робочою худобою).

Висновки

- — У XVI ст. населення українських земель поділялося на стани.
- — У першій половині XVI ст. відбулося завершення оформлення правового статусу шляхти.
- — Найчисленнішим і найбільш безправним станом українського суспільства було селянство.